

Zoeken en speuren naar geuren

*Speuren met je hond
het mooiste wat er is*

Rob van Opstal

© 2026 Rob van Opstal

Titel: Zoeken en speuren naar geuren

Auteur: Rob van Opstal

Uitgeverij U2pi, Den Haag, www.uitgeveriju2pi.nl

Druk: Jouwboekdrukkerij.nl

ISBN 978 94 9357 202 7

NUR 487

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de auteur.

Inleiding

Op de eerste plaats ben ik hondenliefhebber, daarnaast ben ik gedragsdeskundige en trainer van honden in verschillende takken van hondensport. Ook ben ik eigenaar van een hondenschool en vanuit mijn ervaringen die ik in bijna veertig jaar heb opgedaan ga ik met jou mijn ondervindingen delen voor het leren speuren van een sporthond en huishond.

Voor een sporthond is het belangrijk dat hij zijn geuren weet te sorteren, denk aan KNPV- honden (politiehonden), IGP- honden, jachthonden en bij het G&G de sorteerproef met blokjes.

Speuren voor de huis, tuin en keukenhond betekent een geweldige meerwaarde van zijn leven binnen onze mensenmaatschappij! Hij mag werken met zijn belangrijkste zintuig, zijn NEUS! Dit is voor iedere hond een leuke uitdaging.

Hierdoor mag je hond werken in zijn natuurlijke manier van denken en dit geeft hem een geweldige boost in zijn mentale stabiliteit... waar het nogal eens aan ontbreekt.

Ja, speuren stabiliseert een hond mentaal.

Dat dit alles absoluut **niet** rasgebonden is, mag duidelijk zijn.

(Curieuze neuzen)
**Speuren met je hond, het mooiste
wat er is!**

Het is van belang dat als we een hond willen leren speuren, dat we als baasje de hond leert hoe dit te doen. Normaal gesproken kan een hond dit van nature, maar in onze mensenmaatschappij moeten de honden meer op ons, de mens, letten dan op hun natuurlijke gaven. Dit betekent dat de honden het één en ander vergeten, maar niet verleren.

Nogmaals, zijn NEUS is zijn belangrijkste zintuig net zoals bij ons mensen onze ogen.

De hond in een modus zetten van speuren betekent dat we de hond weer in zijn **natuurlijke denken** laten denken. De hond als **dier**. Zo geef je hem een meerwaarde in zijn leven binnen onze drukke mensenmaatschappij!

De neus van een hond is zo verschrikkelijk goed en complex dat wij dat als mens maar amper kunnen begrijpen wat en hoe hij ruikt en hoe hij dit **sorteert** in zijn hersenen, in zijn natuurlijke manier van denken. Daarbij schakelt de hond tussen verschillende ‘hersensystemen’. Al met al een heel complex geheel.

Het is ook belangrijk dat je de lichaamstaal van je hond goed leert kennen om te weten of hij **lucht** heeft van iets. Op den duur ga je dit vanzelf herkennen, zo ook het schakelen tussen een frisse neus halen tijdens het speuren of moedwillig niet meer verder willen.

Het geur nemen

Ook met een pup kun je zeer goed speuren, dit is de beste manier om je pup op zeer jonge leeftijd te stabiliseren.

Mensen zijn visueel ingesteld. Dit betekent dat bijna alle informatie die we bij de eerste indrukken van iets ontvangen van de buitenwereld via de ogen gaat. Ook

andere zintuigen geven natuurlijk informatie, bijvoorbeeld de neus en oren, maar de ogen vellen vaak het eerste oordeel en zijn in de eerste instantie wel de belangrijkste bij mensen.

Signalen die opgevangen worden door de ogen, worden doorgegeven aan de hersenen. Hierdoor kunnen we ons oriënteren in bijvoorbeeld een winkel, in het bos of op straat. Denk ook aan onze telefoon of televisie.

Doordat je interesse niet voor alles even groot is op dat moment, hoef je en ga je, niet alles onthouden. Je gaat op een bepaalde manier onbewust dingen selecteren. Het gevolg hiervan is dat je bepaalde dingen die je gezien hebt bijna niet of helemaal niet kunt onthouden.

Waar je naar aan het zoeken bent wordt goed bekeken en opgeslagen. Denk maar hoe dames een paar nieuwe schoenen onder woorden kunnen brengen... tot in detail! Zelfs de gelaagdheid van bijvoorbeeld schoenen kunnen we onder woorden brengen, alleen al door ze gezien te hebben.

De beleving van de hond werkt hetzelfde... maar dan niet met beeld, maar onder andere met geuren! Ook deze geuren werken in een bepaalde mate van gelaagdheid, drie dimensionaal.

Als je weet hoe verfijnd een hondenneus is, en wat voor vermogen een hondenneus heeft, is dit logisch. Bijvoorbeeld: een mens heeft gemiddeld 5.000.000 geurcellen maar een gemiddelde jachthond of herder heeft er 225.000.000.

Is dit 10.000 keer beter? Ik denk dat dit niet in getallen uit te drukken is. Je gaat gegarandeerd het schakelen vergeten tussen verschillende hersensystemen, en het destilleren van verschillende geuren van elkaar, wat wij mensen niet kunnen.

Zou een mens zich voor kunnen stellen hoeveel en wat voor informatie een hond via zijn neus binnenkrijgt? Ik durf hier best een antwoord op te geven, **NEE!**

Stel je voor dat wij ook zo'n reukvermogen zouden hebben... hoeveel informatie zou er dan binnen kunnen komen? En dan nog moet je kunnen scheiden wat je wilt gebruiken van die informatie en wat niet.

Bijvoorbeeld, je komt thuis en ondertussen zijn er mensen op bezoek geweest. In een gesprek met woorden, kan er tegen je verteld worden wie er is geweest en in wat voor emotionele toestand de visite was.

Je hond gebruikt zijn neus om alle informatie op te nemen en te sorteren.

Hij weet wie waar heeft gezeten, wie wat heeft

gedronken en hoe lang deze personen al weg zijn.
Ook de restjes zand en dergelijke van onder de schoe-
nen zal een hond minutieus onderzoeken.
Het is voor ons in sommige gevallen maar goed dat
wij dit niet kunnen.

Geurbeeld

Je hebt gezien hoe wij als mensen via onze ogen informatie in onze hersenen kunnen opslaan. Naderhand kun je bepaalde informatie dan terug halen en verwoorden aan de hand wat jouw geheugen in je hersenen heeft opgeslagen van wat jij gezien hebt. En ja, ook geur speelt hierbij een belangrijke rol bij mensen. Dit is bij de hond ook zo, alleen de informatie die hij door zijn neus krijgt is gigantisch veel meer, en meer in gelaagdheid!

En ook hij moet die informatie verwerken met zijn hersenen. Maar hij moet al die informatie ook **sorteren** op wat hij op dat moment nodig heeft en/of wat hij gaat onthouden en waarvoor, in welke context of contexten.

Het gevolg hiervan is dat als een hond iets interessants heeft gevonden, dit uitvoerig gaat besnuffelen. Wij vormen een visueel beeld, en een hond een **geurbeeld**.

De hond zal dat geurbeeld opslaan, net als wij het visuele beeld dat soms samengaat met een geurbeeld, en dit gebruiken op een bepaalde tijd dat hij dit nodig denkt te hebben of als wij als mens vinden dat hij als hond het moet gaan gebruiken na een leerproces.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan honden die zoeken naar verdovende middelen of explosieven. Hierbij leren we de hond door gebruik te maken van opportunisme van het dier, een bepaalde beloning gebruiken, om bepaalde geuren ‘aan te tekenen’ door te gaan zitten of liggen bij herkenning van die bepaalde geur die wij willen als mens.

In ons geval gaan we zoeken, speuren, naar **‘bewijs van misdrijf’**.

We gaan via een spoor zoeken naar voorwerpen die een bewijs kunnen opleveren voor een misdrijf of vermiste personen.

Zelfs op een pas gegierde wei, mest van varkens of koeien, kan een hond speuren!

Als de hond weet hoe een gelopen spoor van een mens er uit ziet, aan de hand van het geurbeeld en er hangt een beloning aan vast, dan zal de hond dit spoor op den duur als vanzelf volgen. De beloning zal het best willekeurig zijn voor het beste resultaat. Zie ook ‘verschillen in actiebereidheid’ achter in dit boek.

Hetzelfde gaat op voor voorwerpen en stoffen van verschillende aard.

Aan ieder voorwerp of bepaalde stof zit een specifieke geur en dus krijgt de hond van dat voorwerp of die stof een geurbeeld. Zo is ook te leren aan je hond dat als er een vreemd voorwerp op het spoor ligt, dit door de hond wordt herkend als een vreemd voorwerp en deze gaat verwijzen.

We kunnen onze hond leren dat het wordt verwezen in de vorm van erbij gaan liggen of apporteren, om daarna weer verder te speuren.

Hij zoekt op dat moment, via het te volgen spoor, een voorwerp voor jou binnen door jou bepaalde contexten. Hoe geweldig is dat!

Vormen van driften

Het belangrijkste onderdeel van de hond is zijn neus (en nog zeggen mensen vaak, mijn hond heeft het niet gezien...).

Van een hond die lekker veel zijn neus gebruikt in de zin van lucht **opnemen** zegt men, die heeft veel speurzin of speurdrift.

Speurdrift noem ik apart omdat veel mensen denken dat er in een hond vele vormen van drift zit.

Dit is natuurlijk wel waar, voor gedragsdeskundigen (ethologen), maar de hond is in zijn geheel een bundeling van alle driften bij elkaar. De gedragsdeskundigen vergelijken de hond maar al te vaak met de wilde vorm, maar dat dit scheef gaat zal iedereen hopelijk weten.

Het herkennen van verschillende vormen van driften is niet makkelijk. Dit komt omdat, in vergelijking tot de wolf, door domesticatie in 36 duizend jaar de **uitdrukkingsvormen** veranderd zijn, zo ook het **verwerken** van externe prikkels. Lijkt onze hond nog op een wilde voorganger van hem in uiterlijk en gedrag?! Nee.

De drift tot het behoud van zichzelf doet een dier zoeken naar voedsel, primaire levensbehoefte.

Dit kun je weer onderverdelen in vier (!) driften: zoekdrift, jachtdrift, speurdrift en apporteedrift.

Als een hond zoekdrift laat zien, gaat hij met een hoge neus zoeken naar wild. Deze drift kunnen we ook aanwenden voor narcotica, explosieven of mensen. Met een hoge neus betekent niet met zijn neus zo dicht mogelijk over de grond, maar met een hoger gedragen kop. Denk maar aan hoe een hond soms blijft staan met zijn kop wat omhoog om lucht op te vangen.

Om voedsel te zoeken gebruikt een hond zoekdrift en speurdrift.

Jachtdrift is de drift van honden om wild op te zoeken en te achtervolgen. Denk maar aan jachthonden en hoe ze dit doen.

Wolven doen dit natuurlijk ook. Bij hun is het puur voor de honger te stillen. Bij verwilderde en wilde honden, de Dingo, zie je dit ook terug. Bij al onze huishonden is dit natuurlijk niet nodig om voedsel te vangen, al is er nog wel jachtdrift aanwezig.

In veel hondenrassen zit geen jachtdrift meer, denk maar aan gezelschapshondjes.

Buitdrift komt nauw overeen met jachtdrift. Jachtdrift wordt gebruikt om de prooi op te zoeken en buitdrift om het te pakken, te doden en op te eten, niets meer en niets minder.

*Deze hond, van uw auteur, heeft een merel gevangen.
Een mooi voorbeeld van jacht/buitdrift.*

Deze twee driften zie je bij huishonden heel vaak gecombineerd. Denk aan het achterna gaan en het pakken van een bal. Sommige honden gaan er nog wild mee heen en neer schudden, het dood maken.

Speurdrift zien we als een hond de geur van een mens of wild enthousiast en geconcentreerd volgt. In speurdrift zien we nog een categorie, namelijk speurpassie. Dit laten getrainde honden zien als ze bijvoorbeeld op zoek zijn naar menselijke geuren onder de sneeuw, of andere verborgen voorwerpen bijvoorbeeld narcotica. Honden met ‘speurpassie’ gaan vrijwel onverminderd door met hetgeen waar ze mee bezig zijn, zonder zich af te laten leiden.

Door domesticatie zien we de drift van het voedsel verwerven bij onze honden niet meer, of op een andere manier, en zien we sommige driften makkelijker apart optreden. Denk maar aan jachtdrift. Dit heeft bij jachthonden niet veel meer met voedsel zoeken te maken. Als er geen levende buit is kunnen jacht, buit en apporteedrift makkelijk naar een vervangende, bewegende, buit gebracht worden, zoals een stok of een bal.

Als er een sterke buit en apporteedrift is, kunnen we de hond leren om een voorwerp, buit, te halen en te apporteren van deze alternatieve buit.

Nog even het voorbeeld terugpakkend, ik heb nog

nooit een wolf achter een stok of een bal zien hollen.